

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven drie dierenartsen over ziekten in de melkveehouderij. Dierenarts Toon Meesters uit Roosendaal, Jef Laureyns, verbonden aan de Universiteit Gent (en dierenarts te Merelbeke) en Jan Dijkhuizen, werkzaam bij de Graafschap dierenartsen te Vorden, wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziektebeeld tot behandeling.

Maagzweer als oorzaak van perforatie van de lebmaagwand

Lebmaagzweer

Ik kreeg een telefoontje over een vierdekalfskoe, die gekalfd had van een tweeling met verloskundige hulp. De veehouder had het dier de eerste dagen op de wei gelaten en dagelijks propyleenglycol bijgegeven. Het was nu twee weken na de kalfdatum en de koe wilde plots niet meer eten.

Bij aankomst op het bedrijf onderzocht ik de koe. Het dier had geen koorts, maar stond met de voorbenen wijd uiteen om goed te kunnen ademen. De ketonentest was negatief en er was geen beweging in de pens. Ook bij rectaal opvoelen was niets afwijkends te voelen. Daarop besloten we om nog een dag af te wachten.

De dag erna had het dier wel 40,2 graden koorts. Nog steeds waren er geen pensbewegingen waar te nemen en ook de uitgevoerde pijnproeven bleken negatief. De buik was daarentegen nu wel opgezet aan de beide kanten. Aan de rechterflank waren bovendien ping-geluiden te horen met de stethoscoop. Bij rectaal onderzoek viel de dunne mest op, maar was verder niets abnormaals te voelen.

Daarop besloot ik de buik open te maken om een juiste diagnose te kunnen stellen. Bij het insnijden van het buikvlies bleek er veel buikvocht met vlokken in de buikholt te zitten. Op enkele plaatsen waren ook verklevingen van de darmen waar te nemen. De diagnose was een algemene buikvliesontsteking. In overleg met de veehouder besloot ik het dier te euthanaseren. Een autopsie wees op een gat in de lebmaag van vier centimeter diameter, veroorzaakt door een lebmaagzweer.

De encyclopedie **lebmaagulcus**

Een maagzweer of maagulcus is een scherp begrensde aantasting van de maagwand tot aan de spierlaag. Omdat de klachten in het begin vaag zijn, is de diagnose doorgaans moeilijk te stellen.

Bij aantasting is bij de koe een eetlaling en soms pijn rondom midrif waarneembaar. Het vermoeden van een maagzweer neemt toe in het geval van zwarte mest door verteerresten. De symptomen worden erger bij een perforatie van de maagwand.

De lebmaagwand wordt bij een maagzweer of maagulcus plaatselijk als het ware verteerd door de eigen maagsappen. Stressfactoren zoals een hoge melkproductie of de kalving, grote

hoeveelheden krachtvoer – vooral wanneer die niet gespreid in de tijd opgenomen worden – bepaalde medicatie of bacteriële infecties kunnen uitlokkende factoren zijn. Een lebmaagverplaatsing veroorzaakt een verminderde doorbloeding van de maagwand, waardoor de impact van maagsappen groter is. In het geval van slepende infecties zoals een uier- of baarmoederontsteking kan er sprake zijn van een bacteriële oorzaak. Bij de mens is de bacterie *helicobacter* bekend als oorzaak van maagzweren. Ook bij runderen is de *helicobacter* aangetroffen. Het is nog onbekend of de bacterie ook een rol speelt bij het ontstaan van maagulcers.

Er is niet echt een behandeling voor maagzweren, de nadruk ligt dus op preventie van de aandoening. Stress vermijden – voornamelijk in de transitieperiode rond de kalving – voldoende structuur in het ranstoen en geen al te grote krachtvoerhoeveelheden per keer verstrekken, gaan de aantasting van de maagwand tegen.

